

Nr 631.

Av herr **Hällgren m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts propositioner nr 231 angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. och nr 232 angående anslag till statens arbetslöshetskommission, kontantunderstödsverksamhet, statliga och statskommunala reservarbeten m. m.*

I statens arbetslöshetskommissions skrivelse till Kungl. Maj:t rörande medelsbehovet för uppehållande under budgetåret 1935/1936 av hjälpverksamheten för oförvällat arbetslösa, vilken skrivelse återfinnes uti Kungl. Maj:ts proposition nr 29 till innevarande års riksdag, har arbetslöshetskommissionen, å sidorna 58—62 uti nämnda tryck, gjort jämförelser mellan den statliga och statskommunala arbetslinjen samt därvid ifrågasatt en begränsning av de statskommunala reservarbetena till förmån för de statliga, enär »under nuvarande förhållanden en minskning av hjälpåtgärderna synes erforderlig». I enlighet härmed hemställer kommissionen att sådan ändring vidtages i gällande kungörelse att statskommunala reservarbeten icke längre må utföras i vägstyrelsers eller landstings regi. Däremot synas enskilda kommuner alltjämt böra kunna medgivas rätt att såsom statskommunala reservarbeten utföra allmänna vägar, varvid nu gällande statsbidragsbestämmelser alltjämt synas böra komma ifråga.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 232, angående anslag till statliga och statskommunala reservarbeten m. m., har chefen för socialdepartementet anført, sid. 11, att den av arbetslöshetskommissionen för nästa budgetår ifrågasatta mycket starka begränsningen av de statskommunala arbetena icke kan finnas välbetänkt. Emellertid förordas sådan ändring av direktiven, att statskommunala reservarbeten icke längre må utföras i vägstyrelsers regi.

Ett av de starkaste skälen till den sålunda föreslagna förändringen i direktiven synes vara att »kommissionen hade vid flera tillfällen kunnat konstatera en benägenhet från kommunernas sida att såsom statskommunala reservarbeten vilja igångsätta arbetsföretag, vilka med sannolikhet inom en nära framtid skulle kommit till utförande å den öppna marknaden. Med den statskommunala reservarbetslinjen vore sålunda förenad en viss tendens till överförande av arbetsobjekt från den öppna marknaden till reservarbetena», enligt arbetslöshetskommissionens ovannämnda skrivelse.

Departementschefen anför härtill: »Icke minst synes mig svårigheten, för att icke säga omöjligheten, att bestämt avgränsa vägstyrelsernas reservarbetsobjekt från den öppna marknaden utgöra ett starkt talande skäl för att nu återgå till den ordning, som gällde före 1933.»

Emellertid har vare sig departementschefen eller arbetslöshetskommissionen ifrågasatt annat än att »arbete, som avser nyanläggning, omläggning eller

förbättring av allmän väg», enligt direktiven, fortfarande skulle få utföras såsom reservarbete. Skillnaden skulle vara den, att sådant arbete icke skulle få utföras i vägstyrelses regi. Däremot skulle intet hinder föreligga att låta utföra sådana arbeten i arbetslöshetskommissionens eller enskild kommuns regi. Enligt i Kungl. Maj:ts proposition nr 232 företett siffermaterial uppgå de beräknade kostnaderna för under år 1934 beviljade statskommunala reservarbeten i fråga om allmänna vägar till 15.4 miljoner kronor.

Intet slag av arbete skall, enligt direktiven, principiellt vara uteslutet från att kunna komma till utförande såsom reservarbete. Att under sådana förhållanden kommunerna söka att få sådana arbeten utförda, som tillgodose ett allmännyttigt ändamål, synes vara helt naturligt, så mycket hellre som möjligheterna att få nämnda arbeten utförda i den öppna marknaden äro strängt begränsade. Är kommissionens uppfattning, att det förefinnes en viss tendens till överförande av arbetsobjekt från den öppna marknaden till reservarbeten, riktig, ifråga om statskommunala reservarbeten, borde den också vara det i fråga om statliga reservarbeten. Det är givetvis bekvämare för vägdistriktet att låta arbetslöshetskommissionen utföra vägarbetena och finansiera desamma än om dessa arbeten skulle utföras i vägstyrelses regi. Utsikterna till högre statsbidrag, därest arbetet utföres som statligt reservarbete, verkar även lockande härvidlag.

Däremot ställer det sig svårare för de enskilda kommunerna att som statskommunala reservarbeten låta utföra vägarbeten, vilkas byggande borde åligga vägdistriktet och den icke statliga delen av kostnaderna bestridas genom vägskatterna. Finansieringen av arbetsföretaget samt det ekonomiska mellanhandet mellan kommunerna och vägdistriktet kan, då det gäller större arbeten, föranleda svårigheter. Dessutom kan det diskuteras huruvida en kommun, därför att dess medlemmar drabbats av oförvållad arbetslöshet, ensam skall betala kostnaderna för sådana arbeten, vars utförande åvilar vägdistriktet.

Huruvida arbete, som avser nyanläggning, omläggning eller förbättring av allmän väg, skall komma till utförande i den öppna marknaden eller ej, är beroende av möjligheterna för vägdistriktet att erhålla statsbidrag till arbetets utförande. Det för ändamålet under sjätte huvudtiteln härtill upptagna anslaget är ju strängt begränsat även med hänsyn till »en omfattande statlig verksamhet för motverkande av arbetslösheten och att vägbyggandet därvid kommer att liksom hittills intaga en framträdande plats». I vad mån man inom de olika länen skall komma i åtnjutande av statsbidrag för utförande av vägarbeten i den öppna marknaden eller ej beror sålunda icke på arbetslöshetens omfattning inom respektive län utan ytterst på storleken av statsanslaget.

Sålunda kunde, enligt erhållen uppgift, länsstyrelsen i Blekinge år 1933 vid uppgörande av treårsplanerna för vägbyggandet inom länet under åren 1934—1936 inte medtaga några andra vägföretag än sådana som redan voro utförda eller under arbete. Blekinge är som bekant ett av de län som är hårdast drabbat av arbetslösheten. Skall man komma ifrån tendensen att arbeten med allmänna vägar, vilka borde utföras i den öppna marknaden, göras till reservarbeten, synes enda möjligheten vara, när nu förslag föreligger att stats-

kommunala reservarbeten icke få anordnas i vägstyrelses regi, genom särskilt anslag giva Kungl. Maj:t möjlighet, att i de län, där arbetslösheten är särskilt svår, genom vägstyrelserna låta utföra arbeten med allmänna vägar såsom beredskapsarbeten, antingen i vägstyrelsernas egen regi eller genom anlitande av entreprenör. Riksdagen har redan förut uttalat sig för sådan anordning då det gäller konstarbeten, ex. brobyggnader, vid statskommunala reservarbeten i fråga om allmänna vägar. Givetvis borde samma bestämmelser rörande storleken av det statliga bidraget gälla som i fråga om reservarbeten eller också arbeten avsedda att utföras i den öppna marknaden. Urvalet av lämplig arbetskraft synes icke vara svårt med hänsyn till arten och omfattningen av den arbetslöshet som förekommer inom vissa län, se Kungl. Maj:ts proposition nr 231.

I anledning av vad ovan anförts och i anslutning till Kungl. Maj:ts propositioner nr 231 och 232 hemställes,

att riksdagen måtte till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett av vederbörande utskott närmare angivet belopp för bekämpande av arbetslösheten genom utförande av arbeten rörande nyanläggning, omläggning eller förbättring av allmän väg såsom beredskapsarbete.

Stockholm den 4 maj 1935.

Elof Hällgren.

Algot Törnkvist.

J. V. Mårtensson.

Ernst Berg.

Gustaf Karlsson.

Ernst Hage.
